



Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ebru Sakız Kuyucu¹, Duygu Akyüz², Gül Şendil³

The Reliability and Validity Study of Emotional Security Scale

Öz

Bu çalışmanın amacı, Davies, Forman, Rasi ve Stevens (2002) tarafından geliştirilmiş olan ve Sakız (2011) tarafından Türkçe uyarlaması yapılan Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yeniden yapmaktır. Araştırmanın örneklemini, iki farklı araştırmaya dâhil olan 11-13 yaş aralığında toplam 496 öğrenci oluşturmuştur. Yapılan faktör analizi, davranışsal düzensizlik alt boyutu dışında 4 boyut olduğunu ortaya koymuştur. Alt ölçeklerin Cronbach Alfa iç tutarlık katsayıları .73 - .79 değerleri arasında bulunmuştur. Sonuçlar ışığında, 12 maddeli ve 4 faktörlü Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal güvenlik, ebeveynler arası çatışma, geçerlik, güvenilirlik

Abstract

The aim of this study was to re-test the validity and reliability of the Emotional Security Scale which was developed by Davies, Forman, Rasi and Stevens (2002) and adapted to Turkish by Sakız (2011). The participants of the study were 496 students ranging in age from 11 to 13 years. Factor analysis revealed that there were 4 factors except behavioral dysregulation subscale. Cronbach's Alpha internal consistency coefficients of the subscales ranged from .73 to .79. These results suggest that the Emotional Security Scale (ESS) is a valid and reliable instrument with 12 items and 4 factors.

Keywords: Emotional security, interparental conflict, validity, reliability

¹ Özne Terapi Eğitim ve Danışmanlık Merkezi İstanbul, Türkiye. E-posta / E-mail: ebrusakiz@hotmail.com

² Sorumlu yazar / Corresponding author, İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye. E-posta / E-mail: sentinus83@gmail.com

³ İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye. E-posta / E-mail: gsendil@istanbul.edu.tr

Evlilik içinde yaşanan çatışmaların çocukta psikolojik uyum problemlerine yol açtığı ya da var olan uyum problemlerini arttırdığı bilinmektedir (Cummings ve Davies, 2002; Grych ve Fincham, 2001; Martin ve ark., 2007). Evlilik çatışması ve çocuklardaki uyum problemleri arasındaki ilişkileri inceleyen ilk çalışmalar ebeveyn çatışması ve çocuklardaki uyum problemleri arasındaki doğrudan ilişkileri açıklamaya odaklanmışlardır. Buna göre evlilik çatışması çocuklarda görülen anksiyete ve depresyon gibi içe yönelim; öfke ve saldırganlık gibi dışa yönelim problemlerini ve çocuğun sosyal uyumunu etkilemektedir (Fincham, 1998; Cummings ve Davies, 2002).

Evlilik çatışması ve çocuklardaki uyum problemlerini inceleyen ilk dönem çalışmalar, çatışmanın çocukların hepsinde aynı şekilde uyum problemlerine yol açmadığını ve çatışmaya maruz kalan çocukların sadece bir kısmında psikopatoloji gözlendiğini göstermiştir (Cummings ve Davies, 1994). Evlilik çatışması ve uyum problemleri arasındaki ilişkiyi açıklamak için daha kapsamlı teorilere ihtiyaç duyulması ile araştırmacılar bu ilişkiyi açıklayan mekanizma ve süreçlere odaklanmaya başlamışlardır (Cummings ve Davies, 2002). Çatışmanın hangi mekanizmalar aracılığı ile uyum problemlerine yol açtığı ve hangi durumlarda çocuğun daha olumsuz etkilendiği sorusuna cevap bulmak amacıyla çalışmalar, evlilik çatışması ve uyum problemleri arasındaki aracı ve biçimlendirici değişkenlere odaklanmaya başlamıştır.

Grych ve Fincham (1990) bu karmaşık yapıyı açıklayabilmek için evlilik çatışması ile çocuk uyumu arasındaki ilişkileri açıklayan Bilişsel-Bağlamsal Teori'yi geliştirmişlerdir. Buna göre çocukların çatışmadan nasıl etkileneceklerini anlamak için onların çatışma algılarını incelemek gerekir. Teoriye göre çocukların evlilik çatışmasıyla başa çıkma davranışları üzerinde duygulanım ve biliş oldukça önemlidir. Çocuk bir yandan duygusal tepkiler aracılığıyla şahit olduğu olayların tehdit edici olup olmadığını belirlerken, biliş ise yaşanan duruma özgü özellikler ve çocuğun bu durumlara tepki verme kapasitesi hakkında bilgi sağlar (Grych ve Fincham, 1993). Ancak Bilişsel-Bağlamsal Teori'de biliş duygulara oranla daha ön planda tutulmuştur.

Duygusal Güvenlik Teorisi ise çocukların evlilik çatışmasını değerlendirmesi sürecinde bilişsel değerlendirmelerinin yanı sıra duyguların ön plana alındığını söyler ve alanda çocukların evlilik çatışmasına olan tepkilerini duyguları bakımından değerlendiren bir yaklaşımın olmamasından hareketle Davies ve Cummings (1994) tarafından bir model olarak alana sunulmuştur.

Duygusal Güvenlik Teorisi'nde Davies ve Cummings (1994), çatışmadan olumsuz etkilenen duygusal yapılara odaklanmışlardır. Çatışma içinde duyguların nasıl işlendiği, nasıl organize edildiği ve çocukların bu duygularla nasıl baş ettiği, yaşanan uyum problemlerini anlamada önemli faktörlerdir. Çocuk için

ailedeki korunma, güvenlik ve emniyet duygusunun sürdürülmesi temel hedeftir (Cummings ve Davies, 2010). Ebeveynler arasında yaşanan çatışmaların yıkıcı olması ve çocuğun bu duruma tekrarlı biçimde maruz kalması onun dünyanın güvenilir bir yer olduğu ile ilgili algısını tehdit etmekte ve böylece çatışmaya verdiği anlam olumsuzlaşmaktadır (Cummings, Schermerhorn, Davies, Goeke-Morey ve Cummings, 2006). Bu da çocukların psikolojik uyumlarını tehlikeye sokmaktadır. Bu bağlamda teori esas olarak, aile içi ilişkilerdeki duygusal güvensizliğin, evlilik çatışması ile çocuk problemleri arasındaki ilişkiye aracılık edip etmediğini incelemektedir ve yapılan çalışmalar da bu aracı etkiyi destekler nitelikte sonuçlar ortaya koymuştur (Örneğin, Cummings ve ark., 2006; Cummings, George, McCoy ve Davies, 2012; Davies, Forman, Rasi ve Stevens, 2002; Sakız, 2011; Schudlich ve Cummings, 2007).

Teoriye göre, duygusal güvenlik sistemi 3 ana bileşenden oluşur. Bunlar duygusal tepki, ebeveyn duygulanımına maruz kalmanın düzenlenmesi ve ebeveynler arası ilişkilere dair içsel temsillerdir. Duygusal tepki, üzüntü, sıkıntı, genel dikkat hali, öfke ve korkunun yoğun düzensiz ve uzun süreli ifadelerine eğilimi içerir. Örneğin çatışmaya sık maruz kalma çocuğun verdiği tepkinin şiddetini arttırabilir ve onu çatışmaya karşı daha kırılğan hale getirebilir. Ebeveyn duygulanımına maruz kalmanın düzenlenmesi, ebeveyn problemlerine dâhil olma ya da kaçınma tepkilerini içermektedir. Örneğin ebeveyn çatışmasında arabuluculuk yapma gibi davranışsal tepkiler eğer başarılı olursa çocuk tarafından bu tepkiler devam ettirilecek böylece çocuk çatışmaya dâhil olacak ve sonuçta daha çok incinecektir. Çocukların ebeveynler arası ilişkilere dair içsel temsilleri ise ebeveyn çatışması süreci ve sonucuna dair çocukta oluşan algı ve tehdidi içerir. Yıkıcı temsillere sahip olan çocuklar yapıcı çatışma temsillerine sahip olan çocuklara oranla daha fazla tehdit algılarlar (Cummings ve Davies, 2010; Davies ve Woitach, 2008; Grych ve Fincham, 2001).

Teori, bağlanma teorisini duygusal güvenlik ile ilişkili ancak ondan farklı bir yapı olarak ele almıştır. Zira yapılan çalışmalar bir yandan ebeveynler arası çatışmaların, bağlanma ilişkisi üzerindeki olumsuz etkisini gösterirken (Frosch, Mangelsdorf ve McHale, 2000; Owen ve Cox, 1997) diğer yandan güvensiz bağlanmanın çocuklardaki davranış problemleri için nasıl bir risk oluşturduğunu da ortaya koymuştur (Davies ve Cummings, 2010; El Sheikh ve El-More Staton, 2004). Bağlanma teorisinde temel olan ebeveyn çocuk etkileşimidir. Ancak Duygusal Güvenlik Teorisi, ebeveynlerin çatışmalarından elde edilen deneyimlerle oluşan duygusal güvenlik ile ebeveyn-çocuk ilişkisinden doğan duygusal güvenlik noktasında bağlanma teorisinden ayrılır (Davies ve Cummings, 1994). Örneğin, bir çocuk güvenli bağlanmasına rağmen duygusal güvenlik gelişimi olumsuz etkilenmiş olabilir (Davies ve Cummings, 1994).

Dolayısıyla duygusal güvenlik ve bağlanma güvenliği, evlilik çatışması ile çocuk problemleri arasındaki ilişkiyi açıklayan; birbirinden ayrı ancak karşılıklı ilişkili olan yapılardır.

Duygusal Güvenlik Teorisi, çocukların duygusal güvenliğinin ebeveynler arası çatışmadan doğrudan etkilenmediğini; ebeveyn çocuk ilişkisindeki çoklu faktörlerin bundan sorumlu olduğunu iddia eder. Bu faktörler, geniş aile birimi özellikleri içerisinde sayılan içsel nitelikler, aile özellikleri ve çevresel bağlamlardır.

İçsel nitelikler arasında çocukların yaşı, cinsiyeti ve mizaç özellikleri ele alınmıştır. Yaş değişkenini göz önünde bulunduran çalışma sonuçlarına göre, çocukların evlilik çatışmasına karşı verdikleri tepkiler yaşa bağlı olarak farklılaşmaktadır (Örneğin, Davies ve Cummings, 1994; Şendil ve Kızıldağ, 2003). Cinsiyetin biçimlendirici etkisinin ele alındığı çalışmalarda çoğunlukla bu etkinin desteklenmediği sonuçlar ortaya konmuştur (Kitzmann, Gaylord, Holt ve Kenny (2003); Cummings ve ark., 2012). Çocuğun mizacının biçimlendirici bir faktör olup olmadığını inceleyen çalışma sonuçları ise bu etkiyi destekleyen sonuçlar ortaya koymuşlardır (Örneğin, Davies ve Windle, 2001; Ramos, Wright Guerin, Gottfried, Bathurst ve Oliver, 2005; Sween, 2011).

Aile özellikleri içerisinde ebeveyn tutumları, kardeş ilişkileri ve ebeveynlerin psikolojik belirtileri evlilik çatışması ve çocuk problemleri ilişkisinde önemli değişkenler olarak sayılmıştır.

Ebeveyn tutumlarıyla ilgili çalışma sonuçları, evlilik çatışması ve çocuk problemleri arasındaki ilişkide ebeveyn tutumlarının tam (Örneğin, Cui ve Conger, 2008; McCoy, George, Cummings ve Davies, 2013) ya da kısmi (Örneğin, Krishnakumar, Buehler ve Barber, 2003; Schoppe-Sullivan, Schermerhon ve Cummings, 2007) aracı etkisini ortaya koymuşlardır.

Kardeş ilişkileri konusunda görece az sayıda araştırma olmasına rağmen kardeş ilişkilerinin olumlu olmasının evlilik çatışmasının yıkıcı etkilerine karşı koruyucu bir işlev sağladığı ortaya konmuştur (Örneğin, Grych, Raynor ve Fosco, 2004; Jenkins Tucker, Holt ve Wiesen-Martin, 2013; Rodop, 2015).

Teoride ebeveynlerin psikolojik belirtilerinin evlilik çatışması sırasında çocukların güvenlik endişelerini etkileyebileceği vurgulanır. Nitekim, depresyon kaygı ve düşmanlık gibi ebeveynlerin yaşadığı bazı psikolojik belirtilerin evlilik çatışması ile çocuk problemleri arasında aracı etki gösterdiğine yönelik araştırma sonuçları bulunmaktadır (Örneğin, Cummings, Cheung, Koss ve Davies, 2014; Davies, Dümenci ve Windle, 1999; Miranda, de la Osa, Granero ve Ezpeleta, 2013). Ayrıca ebeveynlerin psikolojik belirtilerinin biçimlendirici etkisi olduğuna dair bulgular da vardır (Örneğin, Kouros, Merrilees ve Cummings, 2008).

Sonuç olarak Duygusal Güvenlik Teorisi evlilik çatışmasına maruz kalan çocuklarda hangi durumlarda ve hangi mekanizmalar aracılığı ile psikolojik uyum problemi geliştiği konusunda detaylı bir yol haritası sunmaktadır. Bu bağlamda evlilik çatışmasına maruz kalan çocukların duygusal güvenliklerini sağlamak, onları çatışmanın olumsuz etkilerinden koruyabilecek bir aracı olarak hizmet görecektir. Bu da çocukların duygusal güvenliğinin ölçülmesini daha önemli hale getirmektedir.

Alanda çocuklardaki duygusal güvenliğin değerlendirilmesi amacıyla Davies ve arkadaşları (2002) tarafından 11-15 yaş arasındaki çocuklar için, orijinal adı "Security in the Interparental Subsystem Scale" olan bir ölçek geliştirilmiştir. Toplam 37 maddeden oluşan ve duygusal tepkisellik, yapıcı aile temsilleri, davranışsal düzensizlik, yıkıcı aile temsilleri, kaçınma, çatışmanın yayılması ve dâhil olma olmak üzere 7 alt boyutu içeren bu ölçek geçerli ve güvenilir yapısıyla alanda oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Araştırmacılar yaptıkları test-tekrar test analizleri sonucunda her ne kadar tüm alt boyutlar arasında anlamlı bir ilişki bulsalar da "Davranışsal Düzensizlik" boyutu dışında kalan tüm alt boyutların korelasyon katsayılarının .70'in üzerinde olduğunu, bu alt boyutun korelasyon katsayısının ise .59 olduğunu ortaya koymuşlardır.

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması ise Sakız (2011) tarafından yüksek lisans tezi kapsamında yapılmıştır ve araştırmacı 5 boyutlu ve 15 maddeli bir yapı elde etmiştir. Sakız'ın (2011) çalışmasında da test-tekrar test bulguları "Davranışsal Düzensizlik" alt boyutu dışında kalan tüm boyutlar arasında anlamlı ilişki olduğunu göstermiştir. Son olarak Akyüz (2017) doktora tez çalışması kapsamında ölçeğe uyguladığı faktör analizi öncesinde yaptığı madde analizinde "Davranışsal Düzensizlik" alt boyutunu oluşturan maddelerin madde toplam korelasyon katsayısının .20'nin altında olduğunu bulmuş ve analizden çıkarmıştır. Faktör analizi sonucunda da 12 maddeli ve 4 boyutlu bir yapı elde etmiştir. Bu 4 boyut Sakız'ın (2011) boyutlarıyla birebir aynıdır.

Ölçeğin "Davranışsal Düzensizlik" alt boyutuyla ilgili elde edilen tüm bu veriler ışığında, 2011 yılında Türkçe uyarlaması yapılan Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yeniden yapılmasının, ölçeğin ölçüm gücünü daha da yükselteceği düşünülmektedir. Bu nedenle bu çalışmada Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin Sakız (2011) ve Akyüz'ün (2017) verileriyle yeniden ele alınarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının yapılması amaçlanmıştır.

Yöntem

Katılımcılar

Bu araştırmanın örneklemini oluşturulurken, Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlamasını yapan Sakız'ın (2011) yüksek lisans tezinde ve Duygusal

Güvenlik Teorisi'ni farklı değişkenler yönünden sınavan Akyüz'ün (2017) doktora tezinde kullandıkları örneklemelerden yararlanılmıştır. Buna göre bu çalışmanın örneklemini, yaş aralığı 11-13 arasında olan toplam 496 öğrenci oluşturmaktadır. İki farklı örneklem grubuna ait bilgiler aşağıda belirtilmiştir:

Sakız'ın (2011) araştırması kapsamında yaşları 11-13 arasında değişen 341 öğrenciye Bağcılar ilçesinde bulunan devlet okullarından seçkisiz olarak belirlenen üç okul aracılığıyla ulaşılmıştır. Bu okullardaki beşinci ve altıncı sınıflar içerisinden yine seçkisiz olarak dörder sınıf belirlenmiş ve bu sınıflarda okuyan öğrenciler araştırmaya dâhil edilmiştir. Yaş ortalaması 12.20 ve %38.7'si ($N = 163$) kız, %47.3'ü ($N = 178$) erkek olan katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında 162'sinin 11 yaşında, 160'ının 12 yaşında ve 19'unun ise 13 yaşında olduğu görülmektedir. Katılımcıların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyinin ise düşük ve orta olduğu belirtilmiştir.

Akyüz'ün (2017) araştırması kapsamında ise yaşları 11-12 arasında değişen 155 öğrenciye, uygunluk prensibi esas alınarak İstanbul Beyoğlu ilçesinde yer alan ikisi devlet okulu, Sultangazi ve Sarıyer'de bulunan birer özel okul olmak üzere toplam dört okulun beşinci ve altıncı sınıfı aracılığıyla ve kartopu yöntemiyle ulaşılmıştır. Yaş ortalaması 11.28 ve %58.4'ü ($N = 90$) kız, %41.6'sı ($N = 64$) erkek olan katılımcıların yaş dağılımlarına bakıldığında 112'sinin 11 yaşında, 43'ünün ise 12 yaşında olduğu görülmektedir. Katılımcıların ailelerinin sosyo-ekonomik düzeyine bakıldığında %54.2'sinin iyi düzeyde olduğu belirtilmiştir.

Her iki örneklem grubunun biraraya gelmesiyle oluşan bu çalışmanın örneklemini ile ilgili bilgiler ise aşağıda sunulmuştur:

Toplam 496 öğrenciden oluşan örneklem grubunun yaş ortalaması 11.48 olup %51.1'i ($N = 253$) kız, %48.9'u ($N = 242$) ise erkektir. Yaş dağılımlarına bakıldığında öğrencilerin 275'inin 11 yaşında, 202'sinin 12 yaşında, 19'unun ise 13 yaşında olduğu görülmektedir. Katılımcıların sosyo-ekonomik düzeylerinin ise %41.5'inin orta, %45.6'sının iyi düzeyde olduğu bulunmuştur.

Veri Toplama Araçları

Duygusal Güvenlik Ölçeği. Davies ve arkadaşları (2002) tarafından 11-15 yaş grubu çocuklar için geliştirilen ve orijinal adı "Security in the Interparental Subsystem Scale" olan ölçek, eşler arasındaki ilişkide çocukların duygusal

güvenliğini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmacılar yaptıkları açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonucunda 37 maddeden oluşan 7 alt boyutlu bir ölçek elde etmişlerdir. Bu alt boyutlar, duygusal tepkisellik (9 madde), yapıcı aile temsilleri (4 madde), davranışsal düzensizlik (3 madde), yıkıcı aile temsilleri (4 madde), kaçınma (7 madde), çatışmanın yayılması (4 madde) ve dâhil olma (6 madde) boyutlarıdır. Ölçek maddeleri “*kesinlikle doğru değil = 1*”, “*biraz doğru = 2*”, “*kısmen doğru = 3*”, “*çok doğru = 4*” olmak üzere 4’lü likert şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten hem toplam puan hem de alt boyut bazında puan elde edilebilmektedir. Ölçekte yer alan alt boyutlardan herhangi birinden alınan yüksek puan, ilgili boyutun temsil ediciliğini göstermektedir.

Araştırmacılar tarafından yapılan güvenilirlik analizleri kapsamında, araştırmanın örneklemini oluşturan öğrencilerine ebeveynlerinin cevaplamaları istenen ölçekleri teslim edip etmemelerine göre iki gruba ayrılmış ve bu iki grup için ayrı ayrı güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ebeveynlerinin ölçeklerini teslim eden 269 öğrencinin verileri ile yapılan güvenilirlik analizi sonucunda Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları duygusal tepkisellik için .89, davranışsal düzensizlik için .65, kaçınma için .80, dahil olma için .72, yapıcı aile temsilleri için .86, yıkıcı aile temsilleri için .84 ve çatışmanın yayılması için .83 olarak bulunmuştur. Ebeveynlerinin ölçeklerini teslim etmeyen 655 öğrencinin verileri ile yapılan güvenilirlik analizi sonucunda ise Cronbach alfa katsayıları duygusal tepkisellik için .86, davranışsal düzensizlik için .52, kaçınma için .79, dahil olma için .74, yapıcı aile temsilleri için .86, yıkıcı aile temsilleri için .76 ve çatışmanın yayılması için .81 olarak bulunmuştur. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği amacıyla yapılan analiz sonucunda da tüm alt boyutlar için anlamlı sonuçlar elde edilmiştir. Katsayılar 7 alt boyutun 6’sı için .70’in üzerinde hesaplanırken yalnızca davranışsal düzensizlik alt boyutu için .59 olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında araştırmacılar farklı ilişkileri sınavarak Duygusal Güvenlik Ölçeği’nin geçerli olup olmadığını incelemişlerdir. İlk olarak, çocukların ebeveynler arasındaki çatışmaya olan tepkilerine ebeveynlerinin verdikleri tepkileri yordama becerisi değerlendirilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin alt boyutları ile bu alt boyutlarla benzer yapılar arasında güçlü ve anlamlı ilişkiler bulunurken, teorik olarak farklı olan yapılar arasında ise zayıf ilişkiler olduğu bulunmuştur. Yordama geçerliği için yine ölçeğin alt boyutları çocukların 6 ay sonra 4 adet çatışma ses kaydına verdiği tepkiler ile karşılaştırılmıştır. Benzer bir sonuçla teorik yapıları benzeşen boyutlar ile ölçek alt boyutları arasında orta düzeyde ilişki bulunurken farklı yapıdaki boyutlar arasında genelde zayıf ilişkiler bulunmuştur.

İkinci geçerlik çalışması ise ebeveynler arasındaki çatışma ile çocukların uyumu arasındaki karşılıklı ilişkiler kapsamında yapılmıştır. Buna göre ölçek ile

çocukların deneyimlediği yıkıcı evlilik çatışmasına ilişkin hatıraları arasındaki ilişkiler incelenmiş ve hipotezle tutarlı olarak yıkıcı çatışmaya maruz kalmak, ölçek kapsamındaki ilgili alt boyutları yordamıştır. Son olarak ölçekteki alt boyutların çocukların psikolojik problemlerini yordaması gerektiği varsayımından hareketle ölçeğin geçerliği bu yönden de incelenmiştir. Elde edilen sonuçlarda ölçeğin alt boyutlarının hem çocuk hem de ebeveyn tarafından bildirilen çocuğun psikolojik problemlerini büyük ölçüde yordadığı belirtilmiştir. Özetle yapılan tüm bu çalışmalar Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermiştir (Davies ve ark., 2002).

Yaş aralığı 11-13 olan toplam 341 öğrencinin katıldığı Sakız'ın (2011) Türkçe'ye uyarlama çalışmasında yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucunda 9 maddenin faktör yükünün .30'dan düşük olması nedeniyle, 8 maddenin birden fazla faktöre yüklenmesi nedeniyle, 5 maddenin ise teoriyle uyumlu olmaması nedeniyle ölçekten çıkarıldığı belirtilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğin orijinalinden farklı olarak 15 maddeli ve 5 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır ve bu 5 faktör yıkıcı aile temsilleri, davranışsal düzensizlik, duygusal tepkisellik, çatışma sonrası duygusal tepkisellik ve kendini suçlama olarak tanımlanmıştır. Ölçeğin güvenirlik analizi kapsamında yapılan analiz sonucunda ise Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla .77, .62, .74, .71 ve .68 olarak hesaplanmıştır.

Açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen 15 maddeli ve 5 faktörlü yapı doğrulayıcı faktör analiziyle de sınanmıştır. Buna göre Ki-Karenin serbestlik derecesine oranı (X^2/sd) 2.23, Joreskog Uyum İyiliği İndeksi (GFI) .92, Joreskog Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi (AGFI) .89, Bentler Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) .91, Steiger-Linder Yaklaşımın Standart Hatası İndeksi (RMSEA) ise 0.0018 olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar ölçeğin iyi uyum değerlerine sahip olduğunu göstermiştir.

Ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında ise 60 öğrenciye 15 gün arayla yeniden uygulanan ölçeğin test-tekrar test korelasyon sonuçlarına bakıldığında davranışsal düzensizlik boyutu dışındaki tüm alt boyutlar arasında anlamlı ilişkiler olduğu belirtilmiştir.

Akyüz (2017) ise doktora tezi kapsamında Sakız'ın (2011) uyarlamış olduğu 15 maddeli Duygusal Güvenlik Ölçeği'ni kullanmıştır. Araştırma kapsamında yapılan açımlayıcı faktör analizine geçmeden önce madde analizi yapılmıştır. Buna göre davranışsal düzensizlik alt boyutunu oluşturan 3 madde, madde toplam korelasyon sayılarının .20'nin altında olması nedeniyle analizden çıkarılmış ve ardından açımlayıcı faktör analizine geçilmiştir. Sakız'ın (2011) elde ettiği boyutlara sadık kalmak amacıyla kalan 12 maddenin 4 faktöre zorlanarak yapıldığı analiz sonucunda Sakız'ın (2011) araştırmasında elde ettiği ve davranışsal düzensizlik boyutu dışında kalan 4 boyuta ulaşılmış ve yıkıcı

aile temsilleri, duygusal tepkisellik, çatışma sonrası duygusal tepkisellik ve kendini suçlama olarak tanımlanmıştır. Bu 4 boyutun Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları da sırasıyla, .85, .76, .82 ve .83 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Sakız'ın (2011) araştırması kapsamında yer alan öğrencilere yapılacak uygulama öncesinde öğrencilerin velilerine izin yazısı gönderilmiştir. Velilerden alınan onay doğrultusunda çocuklara uygulama yapılmıştır. Araştırma kapsamında uygulanan ölçek sayısının fazla olması nedeniyle uygulama 2 güne bölünmüştür ve Duygusal Güvenlik Ölçeği ikinci gün uygulanan ölçekler arasında yer almıştır. Ölçeğin test-tekrar test uygulaması ise ilk uygulamanın yapıldığı tarihten 15 gün sonra yapılmıştır.

Akyüz'ün (2017) araştırması kapsamında yer alan öğrencilere yapılacak uygulama öncesinde ise araştırmanın yapıldığı okulların rehber öğretmenleri ile iletişime geçilerek araştırmanın kriterlerini karşılayan öğrencilerin listesinin hazırlanması talep edilmiştir. Ardından öğrenciler bir sınıfta ya da konferans salonunda toplanarak annelerine iletmek üzere hazırlanan ölçek zarfları öğrencilere verilmiş ve ertesi gün teslim etmeleri istenmiştir. Teslim edilen anne formları incelenmiş ve araştırmaya katılmayı kabul eden annelerin çocuklarına uygulama yapılmıştır. Uygulama, öğrencilere uygun bir ders saatinde ve sınıf ortamında ya da konferans salonunda yapılmıştır.

Bulgular

Bu araştırmada geçerlik ve güvenilirliğinin yeniden yapılması amaçlanan Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) aşağıda ayrıntıları belirtilen madde analizi, açıklayıcı faktör analizi ve güvenilirlik analizleri SPSS 15 programında, doğrulayıcı faktör analizi ise LISREL 8.51 programında yürütülmüştür.

Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin Türkçe uyarlama çalışması faktör analizine geçmeden önce madde analizi yapılarak ayırt edici madde olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda 3 maddenin (4., 5. ve 6. madde) madde toplam korelasyon değerlerinin .20'nin altında olduğu görülmüş ve analizden çıkarılmıştır. Analizden çıkarılan bu maddelerin Sakız'ın (2011) araştırmasında elde ettiği 5 boyuttan biri olan ve test-tekrar test analizinde anlamlı çıkmayan "Davranışsal Düzensizlik" boyutunu oluşturduğu anlaşılmıştır. Ayrıca Akyüz'ün (2017) araştırmasında yaptığı faktör analizinde de bu boyutu oluşturan maddelerin analizden çıkarıldığı görülmüştür.

Yukarıda belirtilen maddeler analizden çıkarıldıktan sonra analiz tekrarlanmış ve madde-toplam korelasyon değeri .20'nin altında madde kalmadığı görülerek

açımlayıcı faktör analizine geçilmiştir. Ölçekten toplam puan alınabildiği için analizde Temel Eksen Faktör Yöntemi ve Oblik döndürmesi kullanılmıştır. Öncesinde maddeler 5 faktöre zorlanmak istenmiş ancak 1 faktörü oluşturan maddelerin analizden çıkarılmasından sonra maddeler 4 faktöre zorlanmış ve böylece Sakız'ın (2011) ve Akyüz'ün (2017) araştırmasında elde edilen yapıya sadık kalınmıştır. Yapılan analizde Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısının .849, Bartlett testinin ise anlamlı ($X^2(66) = 1998.255, p < .001$) olduğu bulunmuştur. Her faktörün toplam faktörü ne kadar etkilediğine bakılmış ve tüm maddelerin etkisinin .30'un üzerinde olduğu belirlenmiştir. Dört faktörün toplam varyansın %53.3'ünü açıkladığı görülmüştür. Ardından faktör matrisi tablosu incelenmiş ve tüm maddelerin birinci faktöre .30'un üzerinde yüklendiği belirlenmiştir. Örüntü matrisi tablosu incelendiğinde ise hiçbir maddenin çift yüklenmediği ve tüm maddelerin Sakız'ın (2011) ve Akyüz'ün (2017) araştırmasında elde ettiği yapıyla uyumlu olacak şekilde 4 faktöre dağıldığı görülmüştür. Sonuç olarak birinci faktör olan Çatışma Sonrası Duygusal Tepkisellik alt boyutu 13., 14. ve 15. maddeden, ikinci faktör olan Duygusal Tepkisellik alt boyutu 1., 2. ve 3. maddeden, üçüncü faktör olan Yıkıcı Aile Temsilleri alt boyutu 9., 10. ve 12. maddeden, dördüncü faktör olan Kendini Suçlama alt boyutu ise 7., 8. ve 11. maddeden oluşmuştur. Yapılan analizler sonucunda elde edilen faktör yükleri, öz değerleri, açıkladıkları varyans, ortak varyans yüzdeleri ve Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. DGÖ'nün Oblik Döndürmesi Sonucunda Elde Edilen Faktör Yükleri, Öz değerleri, Açıkladıkları Varyans, Ortak Varyans Yüzdeleri ve Cronbach Alfa İç Tutarlık Katsayıları

	Faktör Yükleri				Ortak Varyans
	1	2	3	4	
<i>Çatışma Sonrası Duygusal Tepkisellik, 3 madde, Özdeğer: 4.02,</i>					
<i>Varyans: 33.53, Cron $\alpha = .74$</i>					
15	Kötü duygularımdan kurtulamam.	.74			.43
13	Bütün günüm berbat olur.	.67			.50
14	Kendimi sakinleştiremem.	.64			.58
<i>Duygusal Tepkisellik, 3 madde, Özdeğer: 1.16, Varyans: 9.72,</i>					
<i>Cron $\alpha = .75$</i>					
1	Üzgün hissederim.	.87			.69
2	Korkmuş hissederim.	.70			.60
3	Biri ya da her ikisi için üzülürüm.	.47			.32

<i>Yıkıcı Aile Temsilleri, 3 madde, Özdeğer:.67, Varyans:5.6, Cron α=.79</i>			
10	Ailemin ileride ne yapacağı konusunda endişelenirim.	-.87	.76
9	Ailemizin geleceği için endişelenirim.	-.78	.65
12	Ayrılp ayrılmayacaklarını ya da boşanıp boşanmayacaklarını merak ederim.	-.40	.39
<i>Kendini Suçlama, 3 madde, Özdeğer:.53, Varyans:4.46, Cron α=.73</i>			
11	Beni suçladıklarını düşünürüm.	.76	.55
8	Benim hatamış gibi hissederim.	.68	.47
7	Bana kızgın olduklarını hissederim.	.72	.43
<i>Toplam Varyans:53.3 ,Toplam Ölçek için Cron α=.84</i>			

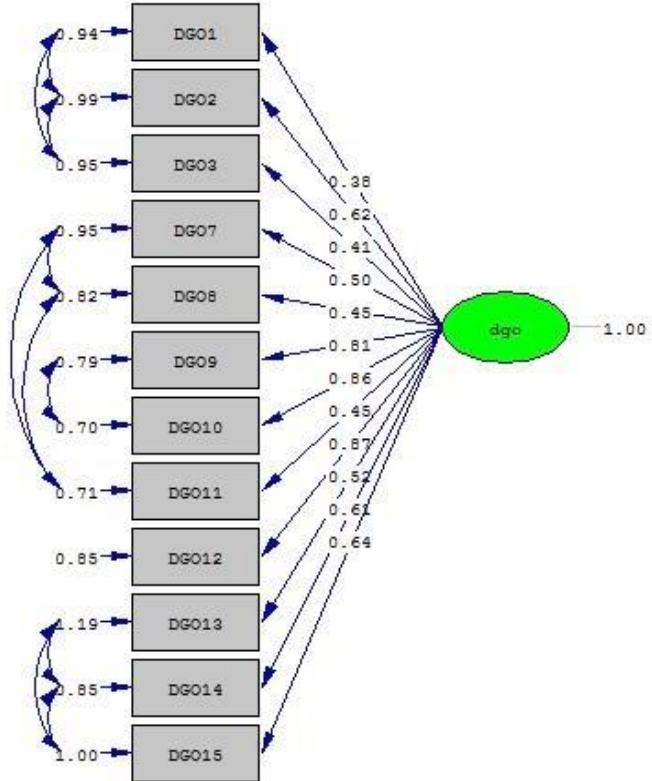
Örneklem grubunu oluşturan öğrencilerin yalnızca 19'unun 13 yaşında olması, bu durumun analiz sonucu üzerinde bozucu bir etki yapıp yapmadığı sorusunu akla getirmiştir. Bu nedenle 13 yaşındaki 19 öğrencinin verisi dışarıda tutularak açımlayıcı faktör analizi yeniden yapılmış, sonucun değişmediğinin görülmesi üzerine analizler bu 19 öğrencinin de dahil olduğu 496 öğrenci üzerinden yapılmaya devam edilmiştir.

Açımlayıcı faktör analizinin ardından elde edilen 12 maddeli yapıya Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) kapsamında doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz öncesinde mevcut yapının uyum iyiliği kriterlerine uygunluğu için Şimşek'in (2007) belirttiği kriterler esas alınmıştır. Buna göre Ki-Kare değerinin serbestlik derecesine oranının (X^2/df) 2'den küçük olması iyi, 2 - 5 arasında olması ise kabul edilebilir düzeyde olduğu anlamına gelmektedir. Yine uyum istatistikleri içerisinde yer alan RMSEA (Root Mean Square Error of Approximation) ve s(RMR) (Standardized Mean Square Residual) değerlerinin .05'ten küçük olması iyi, .05 - .08 arasında olması ise kabul edilebilir düzeyde olduğu anlamına gelmektedir. Son olarak uyum indeksleri içerisinde yer alan AGFI (Adjusted Goodness of Fit), GFI (Goodness of Fit), CFI (Comparative Fit Index) ve NFI (Normed Fit Index) değerlerinin .95'in üzerinde olması iyi, .90 - .95 arasında olması ise kabul edilebilir düzeyde olduğu anlamına gelmektedir. Yapılan analiz sonucunda modelin uyum iyiliğini arttırmak amacıyla önerdiği olası iyileştirmeler (modifikasyon) için ise Ki-Kare değerinin en düşük .20 olması kriteri esas alınmıştır.

Yukarıda anlatılan kriterler göz önüne alınarak yapılan doğrulayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen uyum değerlerinin oldukça düşük olduğu görülmüştür ($X^2(54) = 753.41$, $X^2/df = 13.95$, $p < .001$, $RMSEA = 0.162$, $s(RMR) = 0.098$, $GFI = .80$, $AGFI = .71$, $CFI = .70$, $NFI = .68$). Program tarafından modelin iyileştirilmesine yönelik önerilen modifikasyon indeksleri doğrultusunda DGO2-DGO1, DGO3-DGO1, DGO3-DGO2, DGO8-DGO7, DGO10-

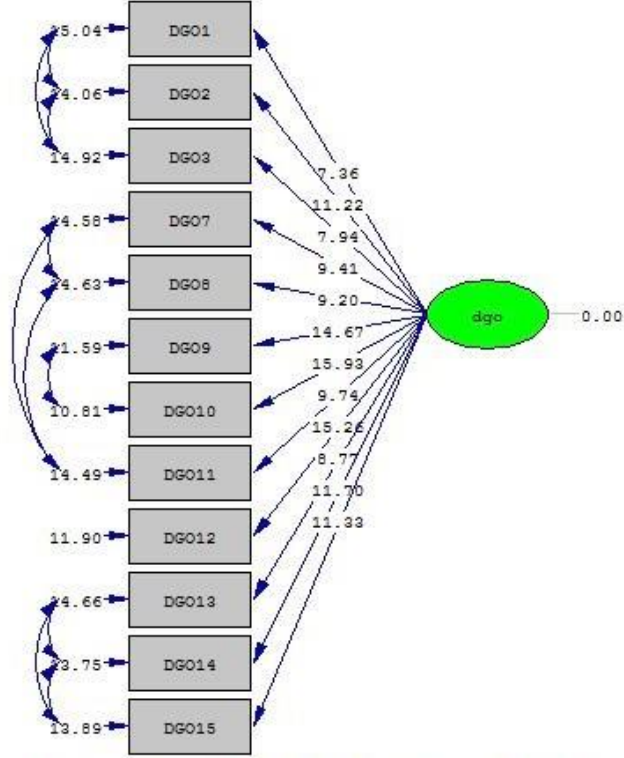
DGO9, DGO11-DGO7, DGO11-DGO8, DGO14-DGO13, DGO15-DGO13 ve DGO15-DGO14 maddeleri arasındaki hatalar ilişkilendirilmiştir. Yapılan iyileştirmelerin ardından modelin uyum değerlerinin iyi düzeye geldiği görülmüştür ($X^2(44)=72.38$, $X^2/df = 1.645$, $p < .01$, $RMSEA = 0.036$, $s(RMR) = 0.39$, $GFI = .98$, $AGFI = .96$, $CFI = .98$, $NFI = .96$). Oluşan ölçüm modelinin istatistik değerlerini içeren yol grafiği Şekil 1’de, t değerlerini içeren yol grafiği ise Şekil 2’te sunulmuştur.

Şekil 1. Duygusal Güvenlik Ölçeği’nin (DGÖ) Doğrulayıcı Faktör Analizi Kapsamında Yapılan Modifikasyon Sonrası Oluşan Yol Grafiği ve İstatistik Değerleri



Chi-Square=72.38, df=44, P-value=0.00448, RMSEA=0.036

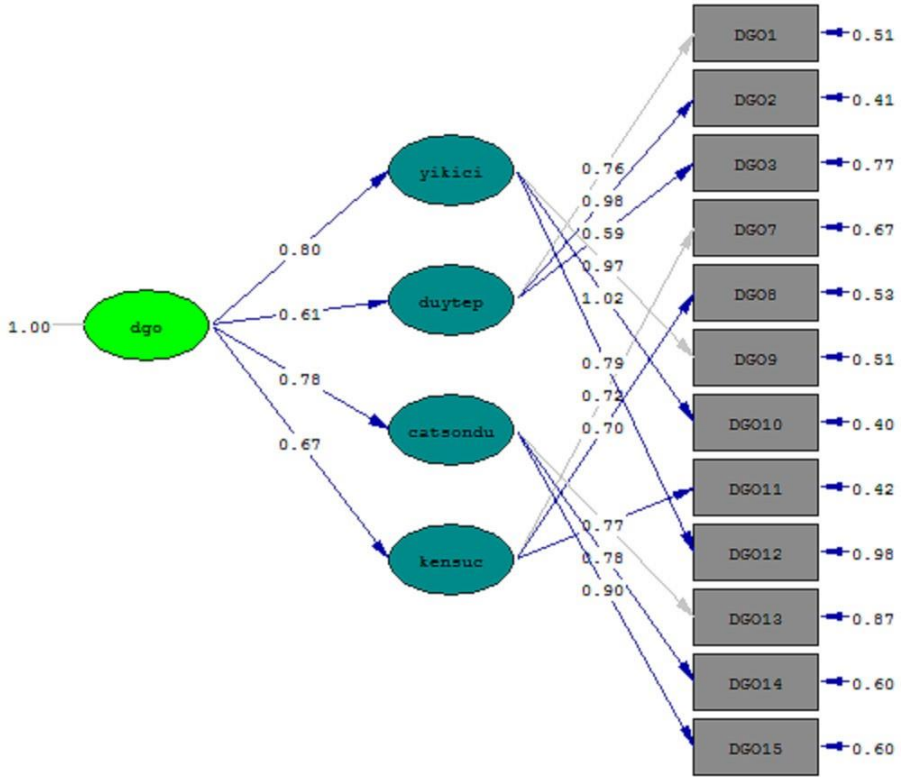
Şekil 2. Modifikasyon Sonrası Oluşan Yol Grafiği ve t Katsayıları



Chi-Square=72.38, df=44, P-value=0.00448, RMSEA=0.036

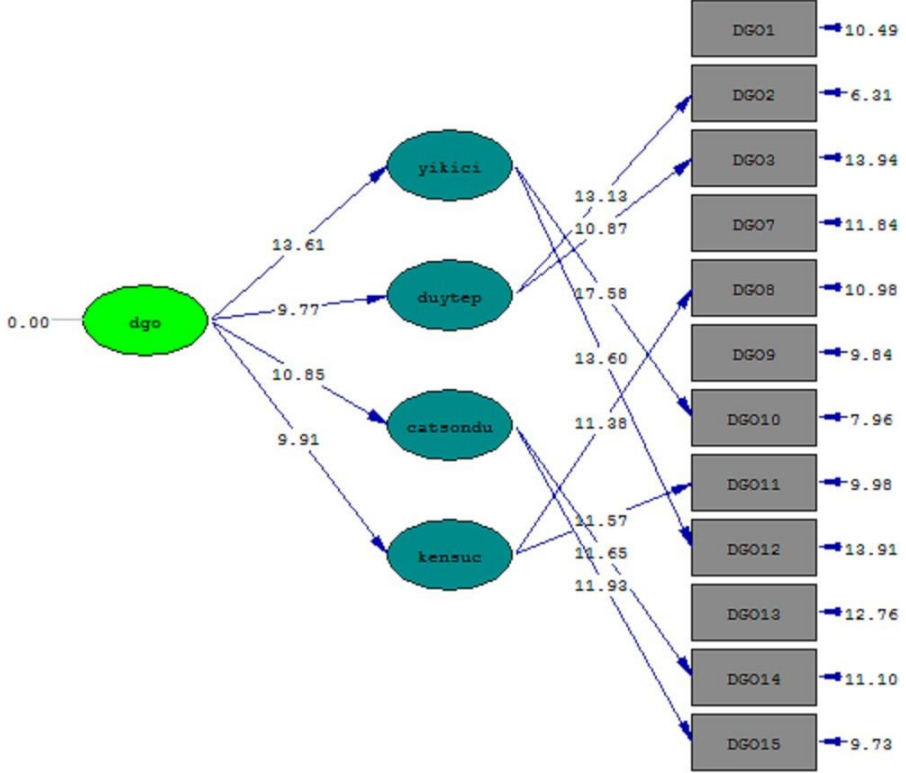
Ölçeğin tüm maddeleri ile yapılan ve maddelerin tek bir yapı olarak Yapısal Eşitlik Modeli (YEM) ile incelendiği doğrulayıcı faktör analizine ek olarak 4 faktörlü yapının sınındığı doğrulayıcı faktör analizi de yapılmıştır. Elde edilen sonuçlarda uyum değerlerinin iyi düzeyde olduğu görülmüştür ($X^2(50) = 106.95$, $X^2/df = 2.139$, $p < .001$, $RMSEA = 0.048$, $s(RMR) = 0.049$, $GFI = .97$, $AGFI = .95$, $CFI = .97$, $NFI = .95$). Oluşan ölçüm modelinin istatistik değerlerini içeren yol grafiği Şekil 3'te, t değerlerini içeren yol grafiği ise Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 3. Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) Dört Faktörlü Yapısı İçin Uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi Kapsamında Elde Edilen Yol Grafiği ve İstatistik Değerleri



Chi-Square=106.95, df=50, P-value=0.00001, RMSEA=0.048

Şekil 4. Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) Dört Faktörlü Yapısı İçin Uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi Kapsamında Elde Edilen Yol Grafiği ve t Katsayıları



Chi-Square=106.95, df=50, P-value=0.00001, RMSEA=0.048

Ölçeğin yapı geçerliğini sınamak amacıyla Sakız (2011) tarafından yapılan test-tekrar test analizleri sonucunda toplam puan ve 4 alt boyut puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Analiz sonucunda elde edilen Pearson korelasyon katsayıları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Duygusal Güvenlik Ölçeği (DGÖ) Toplam Puan ve Alt Boyut Puanları için Elde Edilen Test-Tekrar Test Korelasyonları

		Test-Tekrar Test
<i>Alt Boyutlar</i>		
1.	Duygusal Güvenlik (Toplam)	.672**
2.	Yıkıcı Aile Temsilleri	.669**
3.	Kendini Suçlama	.512**
4.	Duygusal Tepkisellik	.512**
5.	Çatışma Sonrası Duygusal Tepkisellik	.518**

** $p < .01$

Tartışma

Bu araştırmada Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirliğinin yeniden yapılması amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlarda 12 maddeli ve 4 faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Sonuçlar teori ile uyumlu olup, önceki araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Ölçeğin faktör analizinden önce yapılan madde analizinde Davies ve arkadaşlarının (2002) araştırmalarında elde ettiği "Davranışsal Düzensizlik" alt boyutunu oluşturan maddelerin madde-toplam korelasyon değerlerinin .20'nin altında olduğu bulunmuştur. Hatırlanacağı gibi araştırmacılar yaptıkları test-tekerrar test korelasyon sonuçları kapsamında 6 boyut için .70'in üzerinde bir katsayı elde ederken davranışsal düzensizlik boyutu için bu sonucu .59 olarak bulduklarını belirtmişlerdir. Benzer şekilde, Sakız'ın (2011) araştırmasında yapılan test-tekerrar test analizleri sonucunda araştırmacının faktör analizinden elde ettiği 5 alt boyuttan sadece davranışsal düzensizlik alt boyutu katsayısının anlamlı çıkmadığı görülmüştür. Son olarak Akyüz'ün (2017) araştırmasında, faktör analizi öncesinde yapılan madde analizinde, davranışsal düzensizlik boyutunu oluşturan maddeler madde toplam korelasyon katsayısının .20'nin altında olması nedeniyle analizden çıkarılmıştır. Toplam 496 veriyle yapılan bu araştırmada da madde analizi sonucunda davranışsal düzensizlik alt boyutunu oluşturan 3 maddenin madde toplam korelasyon katsayısı .20'nin altında çıkmış ve ölçekten çıkarılmıştır. Elde edilen tüm bu sonuçlar, davranışsal düzensizlik alt boyutunun Türkçe uyarlaması için uygun bir boyut olmadığını desteklemiştir.

Bu araştırma kapsamında yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda toplam varyansın %53.3'ünü açıklayan ve Akyüz'ün (2017) araştırmasında elde ettiği 12 maddeli ve 4 faktörlü yapıyla aynı yapı elde edilmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlık katsayılarının yıkıcı aile temsilleri alt boyutu için .79, duygusal

tepkisellik alt boyutu için .75, çatışma sonrası duygusal tepkisellik alt boyutu için .74 ve kendini suçlama alt boyutu için .73 olduğu bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analizi sonrasında hem ölçeğin toplam puanı hem de 4 boyutlu yapısı için yapılan iki farklı doğrulayıcı faktör analizi sonucunda her iki analizin uyum değerlerinin oldukça iyi olduğu görülmüştür. Ölçeğin geçerlik çalışması için ise Sakız'ın (2011) araştırmasında elde ettiği korelasyon katsayıları esas alınmıştır ve ölçeğin 15 gün arayla alınan ölçümleri sonucunda toplam puan ve alt boyutlar arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur.

Elde edilen tüm bu sonuçlar 12 maddeli ve 4 alt boyutlu Duygusal Güvenlik Ölçeği'nin (DGÖ) güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmanın sınırlılıkları arasında diğer iki yaş dağılımına kıyasla 13 yaşındaki öğrenci sayısının yeterli olmayışı sayılabilir. Her ne kadar 13 yaş grubundaki öğrencilerin verileri çıkartılarak doğrulayıcı faktör analizi tekrarlanmış ve sonuçta bir farklılık ortaya çıkmamış olsa da bundan sonraki çalışmalarda orijinal ölçekte olduğu gibi yaş aralığının 11-15 yaş aralığı olarak ele alınarak çalışılması ölçeğin kullanım alanının genişlemesi açısından işlevsel olacaktır.

Referanslar

- Akyüz, D. (2017). *Duygusal güvenlik teorisinin farklı yaş grubundaki ergenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Cui, M., & Conger, R. (2008). Parenting behavior as mediator and moderator of the association between marital problems and adolescent maladjustment. *Journal of Research on Adolescence*, 18(2), 261-284.
- Cummings, E. M., Cheung, R. Y. M., Koss K., & Davies, P. T. (2014). Parental depressive symptoms and adolescent adjustment: A prospective test of an explanatory model for the role of marital conflict. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 42, 1153-1166.
- Cummings, E. M., & Davies P. T. (2002). Effects of marital conflict on children on recent advances and emerging themes in process-oriented research. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 43(1),31-63.
- Cummings, E. M., & Davies P. T. (1994). *Children and marital conflict: The impact of the family dispute and resolution*. New York: The Guilford Press.
- Cummings, E. M., & Davies P. T. (2010). *Marital conflict and children: An emotional security perspective*. New York: The Guilford Press.
- Cummings, E. M., George, M. W., McCoy, K. P., & Davies P. T. (2012). Interparental conflict in kindergarten and adolescent adjustment: Prospective investigation of emotional security as an explanatory mechanism. *Child Development*, 83(5), 1703-1715.
- Cummings, E. M., Schermerhorn, A. C., Davies, P. T., Goeke-Morey, M. C., & Cummings, J. S. (2006). Interparental discord and child adjustment: Prospective investigations of emotional security as an explanatory mechanism. *Child Development*, 77(1),132-152.
- Davies, P.T. & Cummings, E. M. (1994). marital conflict and child adjustment: an emotional security hypothesis. *Psychological Bulletin*, 116(3), 387-411.
- Davies, P. T., Dümenci, L., & Windle, M. (1999). The interplay between maternal depressive symptoms and marital distress in the prediction of adolescent adjustment. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 238-254.
- Davies, P. T., Forman, E. M., Rasi, J. A., & Stevens, K. I. (2002). Assessing children's emotional security in the interparental relationship: The security in the interparental subsystem scales. *Child Development*, 73(2), 544-562.

- Davies, P. T., & Woitach, M. J. (2008). Children's emotional security in the interparental relationship. *Current Directions in Psychological Science*, *17*(4), 269-274.
- El-Sheikh, M. & Elmore-Staton, L. (2004). The link between marital conflict and child adjustment: Parent-child conflict and perceived attachments as mediators, potentiators, and mitigators of risk. *Development and Psychopathology*, *16*(3), 631-648.
- Fincham, F. (1998). Child development and marital relations. *Child Development*, *69*, 543-574.
- Frosch, C. A., Mangelsdorf, S. C. & McHale, J. L. (2000). Marital behavior and the security of preschooler-parent attachment relationships. *Journal of Family Psychology*, *14*(1), 144-161.
- Grych, J. H., & Fincham, F. (1990). Marital conflict and children's adjustment: A cognitive-contextual framework. *Psychological Bulletin*, *108*, 267-290.
- Grych, J. H., & Fincham, F. (1993). Children's appraisals of marital conflict: Initial investigations of the cognitive-contextual framework. *Child Development*, *64*, 215-230.
- Grych, J. H., & Fincham, F. D. (2001). *Interparental conflict and child development: Theory, research and application*. New York: Cambridge University Press.
- Grych, J. H., Raynor S. R., & Fosco, G. M. (2004). Family processes that shape the impact of interparental conflict on adolescents. *Development and Psychopathology*, *16*, 649-665.
- Jenkins Tucker, C., Holt M., & Wiesen-Martin, D. (2013). Inter-parental conflict and sibling warmth during adolescence: associations with female depression in emerging adulthood. *Psychological Reports: Relationships & Communications*, *112*(1), 243-251.
- Kitzmann, K. M., Gaylord, N. K., Holt, A. R., & Kenny, E. D. (2003). Child witnesses to domestic violence: A meta-analytic review. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, *71*(2), 339-352.
- Kouros, C. D., Merrilees C. E., & Cummings, E. M. (2008). Marital conflict and children's emotional security in the context of parental depression. *Journal of Marriage and Family*, *70*(3), 684-697.
- Krishnakumar, A., Buehler, C., & Barber, B. K. (2003). Youth Perceptions of interparental conflict, ineffective parenting and youth problem behaviors in European-American and African-American families. *Journal of Social and Personal Relationships*, *20*, 239-260.

- Martin, N. G., Slutske, W. S., Heath, A. C., D'orfino, B. M., ..., & Turkheimer, E. (2007). Marital conflict and conduct problems in children of twins. *Child Development, 78*(1), 1-18.
- McCoy, K. P., George, M. R. W., Cummings, E. M., & Davies, P. T. (2013). Constructive and destructive marital conflict, parenting and children's school and social adjustment. *Social Development, 22*(4), 641-662.
- Miranda, J. K., de la Osa, N., Granero R., & Ezpeleta, L. (2013). Maternal childhood abuse, intimate partner violence and child psychopathology: The mediator role of mothers' mental health. *Violence Against Women, 19*(1), 50-68.
- Owen, M. T., & Cox, M. J. (1997). Marital conflict and the development of infant-parent attachment relationships. *Journal of Family Psychology, 11*(2), 152-164.
- Ramos, M. C., Wright Guerin, D., Gottfried A. W., Bathurst, K., & Oliver, P. H. (2005). Family conflict and children's behavior problems: The moderating role of child temperament. *Structural Equation Modeling, 12*(2), 278-298.
- Rodop, Ş. (2015). *Ebeveyn çatışmasının çocukların uyumu üzerindeki etkisi: Kardeşler arası ilişki kalitesinin rolü bağlamında*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sakız, E. (2011). *Duygusal güvenlik hipotezi, ebeveyn tutumları, evlilik çatışması ve çocuk uyum problemleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Schoppe-Sullivan, S. J., Schermerhon, A. C., & Cummings, E. M. (2007). Marital conflict and children's adjustment: Evaluation of the Parenting Process Model. *Journal of Marriage and Family, 69*(5), 1118-1134.
- Schudlich, T. R., & Cummings, E. M. (2007). Parental dysphoria and children's adjustment: marital conflict styles, children's emotional security, and parenting as mediators of risk. *Journal of Abnormal Child Psychology, 35*, 627-639.
- Sween, M. (2011). Marital Conflict, negative temperament and problem behaviors of children: A test of stability and variability across time. *Graduate Theses and Dissertations*, Iowa State University, Ames, Iowa.
- Şendil, G., & Kızıldağ, Ö. (2003). Çocuk ve ergenlerde ebeveyn evlilik çatışması algısı. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı, 10*, 58-66.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş: Temel ilkeler ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Ekinoks.